

Извеждане на Справедлива стойност на Материалните запаси под формата на материали, стоки и готова продукция

Калина Кавалджиева*

Резюме: Важен въпрос при вземането на управленско решение е по какъв начин да се получи реална представа за стойността на притежаваните от предприятието стоково-материални запаси. Важността на проблема е продиктувана от няколко факта: 1. По този начин следва да се прецени какви пари са блокирани в материални запаси; 2. Как тези активи влияят върху търговския оборот на държавата, а оттам и на икономиката като цяло на държавата. Влиянието, което оказват тези активи върху стойността на капитала на предприятието, е съществено и върху кредитната адекватност, а също така и върху себестойността на крайните продукти на предприятието. Съществуват различни видове стойности за различни цели – пазарна стойност, справедлива стойност за счетоводни цели, справедлива стойност за данъчни цели, справедлива стойност за целите на оценяване. При съставяне на финансовите си отчети предприятието спазва принципите на „същественост –

предприятието представя поотделно всяка съществена група статии с подобен характер. Обединяване на суми по статии с подобен характер се допуска, когато сумите са несъществени или обединяването е направено с цел постигане на по-голяма яснота. Сумата по статия е съществена, ако пропуските и неточното представяне на позицията биха могли да повлияят върху икономическите решения на ползвателите, взети въз основа на финансовите отчети, или биха довели до нарушаване на изискването за вярно и честно представяне на имущественото и финансовото състояние, финансовите резултати от дейността, промените в паричните потоци и в собствения капитал“ (Чл. 26, ал. 1, т. 6 от Закон за счетоводството, Lex.bg – Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане). Друг принцип на счетоводството е „оценяване на позициите, които са признати във финансовите отчети, се извършва по цена на придобиване, която може да е покупна цена или себестойност или по друг метод, когато това се изисква в приложимите счетоводни стандарти“ (Чл. 26, ал. 1, т. 9 от Закон за счетоводството,

* Калина Кавалджиева е доктор, главен асистент в катедра „Счетоводство и анализ“ на УНСС.

Lex.bg – Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане). За да се спазят тези принципи е нужно да се изведе справедлива стойност на стоково-материалните запаси.

Ключови думи: справедлива стойност, пазарна стойност, материални запаси, оценяване, обезценка, преоценка, балансова стойност.

JEL: G32, M41, M42.

1. Увод

За инвеститорите и за собствениците на капитала е изключително важно да се представи вярно и честно стойността на актива в Годишните финансови отчети (в Баланса на дружеството). Един от основните проблеми при представяне на материалните запаси е по-конкретно как да се изведе справедливата им стойност. Нужно е да се прецизира тестването от обезценки и да се направи преглед на процеса на оценка на материалните запаси. Понякога справедливата стойност на материалните запаси за счетоводни цели не съвпада със справедливата стойност за целите на оценяването. Търси се отговор кога тези две стойности са идентични и кога се различават.

Оценката на материалните запаси (МЗ) или още стоково-материални запаси (СМЗ) включва широка и разнообразна потенциална група от обекти за оценка. Това е така, защото на практика всичко може да бъде МЗ. Например кабелите в склада на производителя са готова продукция, в магазина са стока, а при строителя – материален запас. Всеки от тези елементи е преминал през някаква форма на производство или процес

на преобразуване, преди да бъде получен крайният продукт – кабел с медно жило, изолация и навиране на ролка. В различни моменти на преработка или обработка материалите, които са участвали в неговото производство, са били различни видове материални запаси за различните фази на производство и за различните предприятия. Медта може да е започнала като скрап, закупен от мегодобивната фабрика от търговец на скрап. Скрапът се счита за завършен продукт на търговеца на скрап, а при получаване – суровина за производителя на кабели. След обработката на една медна жица се превръща в междинен продукт, върху който се екструдират изолацията. В зависимост от етапите на разпределение и специфичните изпълнявани функции, това продължаващо развитие на медта като суровина за един потребител и завършена стока за друг може да се повтори още няколко пъти.

Съществуват различни дефиниции за материални запаси според целта на третиране – от една страна, материалният запас е възможно да бъде артикул, а от друга – стока или краен продукт готов за продажба.

Оценки на материалните запаси (МЗ) се извършват за няколко основни цели, а именно:

- За оценка на капитал/предприятие за продажба и/или сливане;
- За целите на счетоводното и/или финансовото отчитане;
- За целите на обезпечение на кредити;
- За данъчни цели;
- За съдебни цели, вкл. и за определяне на масата на несъстоятелност;
- За осребряване на имущество, вкл. и при ликвидация.

2. Материални запаси. Същност и видове

Съгласно НСС, материалните запаси биха могли да бъдат под формата на материали, продукция, стоки, незавършено производство, инвестиция в материален запас и/или селскостопанска продукция.

Съгласно чл. 28 от Закона за счетоводството е посочено, че инвентаризация е:

„(1) Предприятията извършват инвентаризация на активите и пасивите с цел достоверното им представяне в годишния финансов отчет.

(2) Предприятията, чиито нетни приходи от продажби не надвишават 200 000 лв. за текущия отчетен период, не извършват задължителна инвентаризация по ал. 1.

(3) Инвентаризация се извършва и по решение на ръководството на предприятието, по искане на органите на съдебната власт и на други органи, когато това е предвидено в закон“ (Чл. 28 от Закон за счетоводството, раздел II, Lex.bg – Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане).

„**Инвентаризация** е процесът на подготовка и фактическа проверка чрез различни способи **на натуралните и стойностните параметри** на активите и пасивите на предприятието към точно определена дата, съпоставяне на получените резултати със счетоводните данни и установяване на евентуални разлики“ (Допълнителни разпоредби към Закона за счетоводството, § 1, т. 5 Lex.bg – Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане).

В Концептуалната рамка за финансово отчитане е записано, че се извършва проверка на Материалните запаси относно надеждност и справедлива определеност. Проверката е косвена. Косвената проверка означава проверка на изходните данни на даден модел, формула или друга техника и повторно изчисляване на резултатите, използвайки същата методология. Пример за това е проверката и потвърждението на балансовата стойност на материални запаси чрез проверка на изходните данни (количества и цени на придобиване) и повторно изчисление на крайното салдо на материалните запаси, използвайки същите предположения за изписване на стойността на материалните запаси (например, като се използва методът „първа входяща, първа изходяща“).

При използване на няколко икономически ресурса в дейността на предприятието косвено се формират парични потоци. Паричните потоци е възможно да бъдат комбинация от произведени и реализирани стоки или услуги на клиентите. Обичайно се завеждат по историческата цена на придобиване или текущата цена на придобиване, което предполага наличие на уместна информация относно тази дейност. Така например, имоти, машини и съоръжения обикновено се използват в комбинация с други икономически ресурси на предприятието.

Според начина на завеждане на материалните запаси, може да се предостави основна информация, вкл. и информация за маржовете на цените, постигнати през съответния месец. Задължително условие при работата на оценителя е да се установи как са заведени и какво включват счетоводните стойности – включват ли

ДДС, натрупани разходи по транспорт, ТРР, складови и др. подобни.

- **Продажбата на запаси по цената на придобиване** би могла да има прогнозна значимост. Тя може да е входяща информация при прогнозиране на бъдещи маржове от бъдещите продажби на стоки и следователно за оценяване на перспективите на предприятието за бъдещи нетни входящи или изходящи парични потоци. За да оценят перспективите на предприятието за бъдещи парични потоци, потребителите на финансови отчети често се фокусират върху перспективите на предприятие то за генериране на бъдещи маржове в течение на много периоди, а не просто върху перспективите за генериране на маржове от вече гържани стоки.

Приходите и разходите по историческа цена на придобиване са значими при потвърждаване на информацията. По този начин се предоставя обратна информация на потребителите на финансови отчети по отношение на техните предходни прогнози за парични потоци или маржове. Информацията относно цената на придобиване на прогадените или потребени активи може да спомогне и за оценяване на това доколко ефективно и ефикасно ръководството на предприятието е изпълнило своите отговорности по отношение използване на икономическите ресурси на предприятието.

- **Продажбата на запаси по текуща цена на придобиване.** По естеството си представлява цената за придобиване на аналогичен актив или цената на създаване на аналогичен актив към датата на оценяване.

Предоставената информация от текущата цена има както прогнозен характер по отношение на маржовете, така е и входяща информация при прогнозиране на бъдещи маржове. ***Текущата цена на придобиване би прогнозираща цените, преобладаващи към момента на потребяване или изпълнение.***

В НСС е посочено, че Активът на баланса отразява минали сделки/събития за придобиване на активи. Обичайни сделки са: покупка, продажби, дарения и други видове сделки. Обикновено Материалните запаси се получават чрез трансформация на един вид активи, обикновено финансови средства в друг вид – краткотрайни (краткосрочни) активи. В практиката съществуват сделки, които не се отнасят до придобиването на актив.

При извеждане на справедлива стойност е изключително важно да се разбере кога един актив се признава и се посочва във финансовите отчети. Активите участват в структурата на баланса само ако отговарят на определени критерии, а именно: да има материално-веществена форма; да е надеждно оценена и е вероятно бъдещите икономически изгоди, свързани с този елемент, да бъдат получени или да излязат от предприятието и всеки от елементите да има цена на придобиване или стойност, която може да бъде оценена надеждно.

Обичайно цената на придобиване или себестойността са известни. Възможно е да се оценяват активите по приблизителна стойност. При доказване на собственост може да се стигне до ситуация, при която активът да не е признат във финансовите отчети, но същевременно (само след доказване собствеността) следва да бъде оценен и оповестен към

годишните отчети. Това се прави чрез анализ на данните за разходите от счетоводните сметки.

В НСС 2 е отделено специално внимание по отношение на оценяването на запасите. Процесът за определяне на справедливата стойност се нарича оценяване. Становището за стойността се отчита във финансовите отчети. Стойностите могат да бъдат няколко вида – база за стойността са:

- **„Цена на придобиване** – цената, включваща покупната стойност плюс преките разходи по придобиването. В цената на придобиване не се включват възстановимите данъци, търговски отстъпки или рабати, както и други непреки разходи, свързани с придобиването.
- **Себестойност** е оценката на произведените (създадените) в предприятието активи и услуги, която се определя от стойността на вложените материали, разходите за преработка и другите разходи, пряко свързани с производството на съответната продукция или извършената услуга. В себестойността не се включват административните, финансовите, разходите за съхранение, продажба и други, които не са свързани пряко с производството на съответната продукция или с извършената услуга.
- **Справедлива стойност** представлява сумата, за която даден актив може да бъде разменен или даден пасив да бъде уреден в сделка между информирани и желаещи осъществяването на сделката страни, при справедливи пазарни условия.
- **Нетна реализируема стойност** – предполагаемата продажна цена в

нормалния ход на стопанската дейност, намалена с необходимите разходи за завършване на производствения цикъл и разходите, необходими за осъществяване на продажбата“ (Lex.bg – Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане).

Стоково-материалните запаси се завеждат в счетоводните документи на по-ниската от доставната и нетната реализируема стойност. Разликата се отчита като други текущи разходи за дейността. Правилото за по-ниска цена или пазарно правило гласи, че предприятието трябва да записва цената на материалните запаси, независимо от това коя цена е по-ниска – първоначалната цена или текущата пазарна цена. Тази ситуация обикновено възниква, когато материалните запаси са се влошили или са остарели, или пазарните цени са намалели. Правилото е по-вероятно да бъде приложимо, когато даден бизнес държи СМЗ за дълго време, тъй като изтичането на времето може да доведе до промените условия.

Доставната стойност на стоково-материалните запаси (историческа цена) се формира от всички разходи по закупуването и преработката, както и всички преки разходи до получаването на сегашното им местоположение и състояние (материали, продукция, стоки, незавършено производство и др.).

Разходи по закупуване включват покупната цена, вносните мита и такси, невъзстановимите данъци и акцизи, разходите по доставката и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване вид. Търговската

Управление на ресурси и разходи

отстъпка, рабатът и други подобни компоненти се приспадат при определяне на разходите по закупуване.

Разходите по доставката могат да бъдат свързани със:

- а) превози;
- б) товарни и разтоварни операции;
- в) монтаж и пробна експлоатация.

Не се включват в разходите по закупуване:

- а) складовите разходи за съхраняване на материалните запаси;
- б) административните разходи;
- в) финансовите разходи;
- г) извънредните разходи.

Разходи за производство включват:

- а) разходите, пряко свързани с произвежданите продукти, и непреки разходи;
- б) систематично начисляваните постоянни и променливи общопроизводствени разходи, които се правят в процеса на производството.

Разходи за преработка

- а) преки трудови разходи;
- б) общопроизводствени разходи – променливи и постоянни.

Други разходи

Към стойността на стоково-материалните запаси се включват разходи, необходими за довеждане на актива до съответното му местоположение и монтиране до функционално състояние. Към стойността на стоково-материалните запаси могат да се включат съответните непроизводствени разходи или разходите по проектиране на продукти за конкретни клиенти.

3. Стандарти и нормативни документи, регламентиращи процеса на оценяване

„Стойност“ за целите на оценяването на обекти/активи, представлява становище на независим оценител, отразяващо ползата и ценността на обекта/актива, изразена в пари, за конкретна цел, в определен момент от време и в условията на конкретен пазар и при отчитане на съотносими обстоятелства в хода на оценяването.

Съгласно ЗНО, оценката на обект/актив представлява становище на независимия оценител относно стойността на обекта/актива за конкретна цел в определен момент от време и в условията на конкретен пазар, изготвено под формата на доклад в писмена форма, подписан и погпечатан. Становището на независимия оценител не е задължително за Възложителя и/или Потребителя. Изпълнителят изготвя оценката в съответствие с изискванията на Българските стандарти за оценяване (БСО) в сила от 01.06.2018 г., които са рецепция на Международните стандарти за оценяване (МСО) и Европейските стандарти за оценяване (ЕСО), чрез използването на съответните подходи и методи. Всички анализи, хипотези, подходи и методи, които се използват при извършване на оценката, са подчинени на база на стойността. Най-често прилаганата база на стойността е **Пазарна стойност – оценената сума, срещу която даден актив или пасив може да смени собственика си към датата на оценката чрез сделка при пазарни условия между желаещ купувач и желаещ продавач, след подходящ маркетинг, при което всяка от**

страните е действала информирано, благоразумно и без принуда.

Много често се налага да се правят оценки за други цели, когато базата на стойността е Справедлива стойност, която е дефинирана в т. 1.5.2.3 на БСО по следния начин: **Справедливата стойност отразява данни и обстоятелства, свързани с конкретна действителна или потенциална реализация на оценявания обект/актив между идентифицирани страни.**

При определянето на Справедливата стойност на движимото имущество, в т.ч. за суровини, стоки, материални запаси и резервни части, могат да се използват различни подходи и методи, които са дефинирани в Част Втора, раздел Трети на БСО.

Стандартите регламентират принципите и изискванията за извършване на оценките спрямо своите експертни познания като професионалисти. Ограниченията в работата на оценителите се налагат от обективни факти и обстоятелства, съществуващи извън подходите и методите, описани в БСО. **Основните ограничители са:**

- **Цел на оценката** – дефинира се от възложителя и се ползва само за конкретната цел.
- **Дата на оценката.** Всички анализи и законови въздействия и изисквания са към конкретна дата. Към тази дата е необходимо да се изследва състоянието на оценявания обект. Оценката е валидна към тази дата. Последвалите изменения в състава и количествата на оценяваните обекти не се вземат предвид.
- **Права,** упражнявани върху обекта на оценката.

Оценката на стоково-материални запаси се извършва в съответствие с Част Втора, Раздел Трети на БСО, които третират подходите и методите за извършване на оценките. Основните подходи за оценка на различни активи са следните:

Приходен подход, който извежда настояща стойност, като преобразува бъдещи парични потоци. Този подход се прилага, когато има достатъчно данни и информация за генерирани приходи, разходи и печалби от обекта/актива на оценката. Подходът не може да се прилага при липса на такава информация.

Разходен подход, който се прилага за оценка на обект/актив чрез извеждане на амортизираната възстановителна или възпроизводителна стойност на обектите/активите. Този подход обикновено се използва, когато няма данни за цените на сделките с подобни обекти/активи или няма установими действителни или условни приходни парични потоци, които ще се натрупат в полза на собственика на обекта/актива на оценката. Този подход е приложим при наличие на достоверна информация за разходите за производство, доставка и съхранение на оценяваните материали и стоки.

Сравнителен подход, който извежда стойност, като сравнява обекта/актива – предмет на оценка, с идентични или сходни обекти/активи, за които е налична ценова информация. Основният приложим метод е Метод на пазарните сравнения (анализи), който метод също е приложим при оценката на материалните запаси. Първата стъпка при този метод е да се разгледат цените по сделки с идентични или аналогични обекти/активи, сключени наскоро на пазара. За целта е необходимо

да се направи проучване за пазарните условия за реализация на подобни материали и стоки. На базата на тези пазарни проучвания, отчитайки моментните пазарни условия, а към днешна дата и факта, че страната е в състояние на локдаун поради пандемичната криза, предизвикана от вируса Ковид-19, могат да се направят някои корекции на ценовата информация от другите подобни сделки.

Оценката, освен с БСО, може да бъде съобразена и със следните други нормативни документи, оказващи силно влияние върху работата на оценителя и респективно върху стойността (таблица 1).

Терминът Пазарна цена е определен съгласно § 1., т. 8 от ДОПК: „Пазарна цена“ е сумата без данъка върху добавената стойност и акцизите, която би била платена при същите условия за идентична или сходна стока или услуга по сделка между лица, които не са свързани.

Така описаните методи за извеждане на пазарна цена са заложили и в Наредба № Н-9 (чл. 3) от 14 август 2006 г. за реда и начините за прилагане на методите за определяне на пазарните цени, издадена

от Министерството на финансите, Обн. ДВ., бр. 70 от 29 Август 2006 г.

4. Анализ на данните за разходите от счетоводните сметки

Обикновено в отчетните документи се показват и съответно ползват данни само от един отчетен период. Оценителят трябва да анализира всеки един запис в Оборотната вedomост, всеки един отделен разход и да определи икономическата същност, целесъобразност и функционално предназначение на разхода. Оборотната вedomост е обобщаваща таблица, показваща данните от текущото счетоводно отчитане. В зависимост от степента на обобщеност на проверяваните данни се разграничават: **оборотни вedomости за синтетичните сметки и оборотни вedomости за аналитичните сметки**. В оборотната вedomост се нанасят началните салда дебитни и кредитни, оборотите по сметките дебитни и кредитни и крайните салда дебитни и кредитни. Оборотната вedomост се съставя на базата на т.нар. Индивидуален сметкоплан, какъвто всяко дружество

Таблица 1. Нормативни документи, оказващи силно влияние върху работата на оценителя и респективно върху стойността

Съгласно Стандартите за оценяване – подходи за оценка	Съгласно ДОПК Методи за определяне на пазарни цени (ДОПК § 1, т. 10)
Сравнителен подход	а) методът на сравнимите неконтролирани цени между независими търговци; б) методът на пазарните цени, където обичайната пазарна цена е цената, използвана в процеса на продажба на стоки и услуги в непроменена форма на независим партньор, намалена с разходите на търговеца и с обичайната печалба;
Приходен подход	в) методът на транзакционната нетна печалба; г) методът на разпределената печалба
Разходен подход	д) методът на увеличената стойност, при който обичайната пазарна цена се определя, като себестойността на продукцията се увеличи с обичайната печалба;

трябва да има. Съществува и национален сметкоплан, в който са изброени номерата и наименованията на счетоводните сметки, които предприятията трябва да водят.

Оценителят следва да има необходимите познания при оценка на МЗ. Нужно е да се прецени видът на разхода – променлив, постоянен или полупроменлив. Например разходите за основни и спомагателни материали, енергии, труд при заплащане на база на произведения обем („на брой продукция“) и всеки друг разход, който е пряко свързан с произвежданата

продукция, е променлив разход. При разходите със смесен характер, каквито са разходите за поддръжка и ремонти на машини и оборудване, разходът на електроенергия и др., въз основа на опита се преценява каква част зависи от обема на дейността и каква част е с относително постоянен характер – променливи. Обикновено разходите се показват напълно и точно в т.нар. Оборотна ведомост, която се съставя към датата на изготвянето на отчетите и на нейна база се оформят и всички останали отчетни документи.

Таблица 2. Счетоводни сметки от група 30 на националния сметкоплан

№.	Име	Дебитна сума	Кредитна сума	Салдо към дата
30205	ВЪТРЕШЕН ОБОРОТ	44.909,67	42.646,99	2.089,99
30206	ПРОВИЗИИ МАТЕРИАЛИ - ФИРИ	0,00	0,00	0,00
30207	ВО РЪЧНИ	198.461,23	197.971,96	489,27
30208	ОСНОВНИ МАТЕРИАЛИ ДРУГИ	0,00	-56.175,81	0,00
30209	ДРУГИ ОСНОВНИ М-ЛИ ИЗВЪН	9.816,88	9.620,56	196,32
30230	РЕЦЕПТИ	154.111,98	63.848,81	99.201,57
30299	МАТЕРИАЛИ	-2.057.875,86	-2.000.501,10	1.077.036,16
30300	ПРОДУКЦИЯ	0,00	0,00	0,00
30301	ПРОДУКЦИЯ НА СКЛАД	46.630.363,60	46.651.305,20	200.295,04
30305	ВЪТРЕШЕН ОБОРОТ	714.355,41	714.334,32	0,00
30306	ВЪТРЕШЕН ОБОРОТ	0,02	0,02	1,49
30307	ВО РЪЧНИ	30.672,90	31.059,33	488,93
30308	ПРОДУКЦИЯ ИШЛЕМЕ	677.803,02	674.483,79	469,54
30309	ПРОДУКЦИЯ ВО	-196.175,00	-196.175,00	0,00
30399	ПРОДУКЦИЯ	47.857.019,95	47.875.007,66	201.255,00
30400	СТОКИ	0,00	0,00	0,00
30401	СТОКИ НА СКЛАД	480.071,98	469.276,45	76.083,52
30405	ВЪТРЕШЕН ОБОРОТ	12.450,80	9.290,83	3.305,27
30409	ДРУГИ	0,00	0,00	12,07
30499	СТОКИ	492.522,78	478.567,28	79.400,86
39999	СКЛАД	42.359.290,54	42.222.067,49	1.559.201,83

Управление на ресурси и разходи

При оценка на МЗ се разглеждат счетоводни сметки от група 30 на националния сметкоплан (таблица 2). Сметките са с шифри: 301 Материали, 302 Производство, 303 Стоки и др. За отчитане

на стоките се използва и с/ка 305 Изпратени стоки и предадени работи при определени условия. Сметките от тази група са балансови, активни, синтетични за КА, основни, инвентарни.

В тези сметки са посочени стойностите на материалите. Техните количества и стойности могат да се видят и анализират в информацията, която е налична в счетоводните сметки на т.нар. Аналитично ниво. При оценката е важно количеството на запасите. Обикновено се разчита на предоставената счетоводна информация. Ако се установи, че тя невинаги е обективна, е възможно да се премине към преброяване на произволен подбор на различни позиции, за които наличните количества могат да бъдат проверени спрямо счетоводните регистри. Независимо от предприетите

действия, Оценителят трябва да декларира убеждението си, че информацията, предоставена от възложителя или заинтересованата страна, е пълна, точна и обективна.

Нужна информация за целите на оценката има и в сметките от група 60 Разходи по икономически елементи – те са небалансови, с активен характер, чисто операционни, за стопански процеси, както и от група 61 Разходи за дейността (таблица 3). Те са балансови, активни, калкулативни, за стопански процеси, евентуално салдо по тях се посочва в активната страна на счетоводния баланс.

Таблица 3. Счетоводни сметки от група 60 и 61 на националния сметкоплан

№.	Име	Дебитна сума	Кредитна сума	Салдо към дата
60000	РАЗХОДИ	0,00	0,00	0,00
60100	РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ ОСНОВНИ МАТЕРИАЛИ	0,00	0,00	0,00
60101	СУРОВИНИ	11.159.560,32	11.159.560,32	0,00
60102	СПОМАГАТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ	0,00	0,00	0,00
60104	ГОРИВНИ МАТЕРИАЛИ ГОРИВНИ МАТЕРИАЛИ	46.131,82	46.131,82	0,00
60105	ПРОИЗВОДСТВО ГОРИВНИ МАТЕРИАЛИ ТОВАРНИ	103.654,36	103.654,36	0,00
60106	КОЛИ ОПАКОВЪЧНИ МАТЕРИАЛИ	357.734,57	357.734,57	0,00
60107	ДРУГИ	10.491,59	10.491,59	0,00
60111	ОСНОВНИ МАТЕРИАЛИ ДРУГИ	207.477,49	207.477,49	0,00
60130	ОСНОВНИ МАТ.И СУР.ИЗВЪН РЕЦЕПТИ	81.475,85	81.475,85	0,00
60150	РАЗХОДИ КУХН.П-Я	8.848,71	8.848,71	0,00
60196	ОСНОВНИ МАТЕРИАЛИ ВО	-1.263,31	-1.263,31	0,00
60197	ОСНОВНИ МАТЕРИАЛИ КОРЕКТИВ	-224.511,18	-224.511,18	0,00
60198	ДРУГИ	65.815,81	65.815,81	0,00
60199	РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	12.267.766,45	12.267.766,45	0,00

№.	Име	Дебитна сума	Кредитна сума	Салдо към дата
60200	РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	0,00	0,00	0,00
60201	ВЪНШНИ УСЛУГИ	691.252,01	691.252,01	0,00
60202	ПРОВИЗИИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	25.000,00	25.000,00	0,00
60299	РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	716.252,01	716.252,01	0,00
60300	РАЗХ.ЗА АМОРТИЗАЦИЯ	0,00	0,00	0,00
60301	ОТДЕЛ УПРАВЛЕНИЕ 614	46.818,77	46.818,77	0,00
60302	ОТДЕЛ ПРОИЗВОДСТВО 611	493.555,68	493.555,68	0,00
60303	ОТДЕЛ ТЪРГОВСКИ 615	5.169,08	5.169,08	0,00
60304	ОТДЕЛ МАРКЕТИНГ 615	24.585,21	24.585,21	0,00
60305	ОТДЕЛ ФИНАНСОВО СЧЕТОВОДЕН 614	1.897,59	1.897,59	0,00
60306	ОТДЕЛ ЛОГИСТИКА 615	132.198,39	132.198,39	0,00
60307	ОТДЕЛ ОФИС 614	5.157,81	5.157,81	0,00
60309	ОТДЕЛ ТЪРГ. 615-ПРАВО НА ПОЛЗВ	0,00	0,00	0,00
60399	РАЗХ.ЗА АМОРТИЗАЦИЯ	709.382,53	709.382,53	0,00
60400	РАЗХ.ЗА ЗАПЛАТИ	0,00	0,00	0,00
60401	РАЗХОДИ ЗА РАБОТНИ ЗАПЛАТИ ТД	1.241.634,61	1.241.634,61	0,00
60402	РАЗХОДИ ЗА РАБОТНИ ЗАПЛАТИ ГД	0,00	0,00	0,00
60403	РАЗХОДИ ЗА РЗ ПРОВИЗИИ БОНУСИ	74.740,00	74.740,00	0,00
60409	РАЗХОДИ ЗА ПРОВИЗИИ НА ОТПУСКИ	0,00	0,00	0,00
60499	РАЗХ.ЗА ЗАПЛАТИ	1.316.374,61	1.316.374,61	0,00
60500	РАЗХ.ЗА СОЦ.ОСИГ.И НАДБ.	0,00	0,00	0,00
60501	РАЗХОДИ ЗА СОЦ. ОСИГ. ТД	228.071,28	228.071,28	0,00
60502	РАЗХОДИ ЗА СОЦ. ОСИГ. ГД	0,00	0,00	0,00
60503	РАЗХОДИ ЗА ВХ И СОЦИАЛНИ РАЗХО	17.833,60	17.833,60	0,00
60509	РАЗХОДИ ЗА ПРОВИЗИИ НА ОТПУСКИ	0,00	0,00	0,00
60599	РАЗХ.ЗА СОЦ.ОСИГ.И НАДБ.	245.904,88	245.904,88	0,00
60900	ДРУГИ РАЗХОДИ	0,00	0,00	0,00
60901	РАЗХОДИ ДРУГИ	76.456,47	76.456,47	0,00
60902	РАЗХОДИ ЕКО ТАКСИ	0,00	0,00	0,00
60903	РАЗХОДИ ПРОДАЖБА/БРАК НА ДМА	0,00	0,00	0,00
60904	РАЗХОДИ ОБЗЦЕНКА НА ВЗЕМАНИЯ	127.000,00	127.000,00	0,00
61100	РАЗХ.ЗА ОСНОВНА ДЕЙНОСТ	0,00	0,00	0,00
61101	ПРЕКИ РАЗХОДИ	12.005.275,57	12.005.275,87	0,00
61102	РАЗХОДИ ЗА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	1.422.700,00	1.422.700,00	0,00
61103	РАЗХОДИ ТР-Т ДОСТАВКА ВЛОГ	0,00	0,00	0,00

Управление на ресурси и разходи

№.	Име	Дебитна сума	Кредитна сума	Салдо към дата
61104	РАЗХ.ТРАНСФЕР /ПРОДАЖБА/ПОКУПКА	318.401,93	318.401,93	0,00
61105	РАЗХОДИ ТР-Т ПРАЗЕН МАРШРУТ	30.649,85	30.649,85	0,00
61109	НЕЗАВЪРШЕНО ПРОИЗВОДСТВО	#####	#####	33.013,21
61111	НЕЗАВЪРШЕНО ПРОИЗВОДСТВО2	23.046.232,02	23.044.849,05	1.382,97
61112	ОБОРОТИ КОРЕКЦИЯ	96.076,43	96.076,43	0,00
61113	ОБОРОТИ КОРЕКЦИЯ /ПРЕРАБОТКА Г	-0,02	-0,02	0,00
61117	пакетаж - временен	-1.931.690,47	-1.926.322,35	6.408,61
61118	ПОЛУФАБРИКАТ	314.139,43	314.139,43	0,00
61119	ПОЛУФАБРИКАТ СКЛАД	319.777,18	319.007,57	3.611,00
61120	МАТЕРИАЛИ ЛЕКИ АВТОМОБИЛИ	0,00	0,00	0,00
61121	МАТЕРИАЛИ ТОВАРНИ АВТОМОБИЛИ	5,15	5,15	0,00
61122	ДРУГИ МАТЕРИАЛИ	0,00	0,00	0,00
61123	РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ПРОИЗВОДСТВО	3.470,75	3.470,75	0,00
61124	ПОДДРЪЖКА ЛЕКИ АВТОМОБИЛИ	0,00	0,00	0,00
61125	ПОДДРЪЖКА ПРОИЗВОДСТВЕНИ СЪОР.	0,00	0,00	0,00
61126	ПОДДРЪЖКА ТОВАРНИ АВТОМОБИЛИ	0,00	0,00	0,00
61127	ДРУГИ ВЪНШНИ УСЛУГИ	0,00	0,00	0,00
61128	ПРОВИЗИИ ПЛАТЕН ОТПУСК	0,00	0,00	0,00
61129	ПРОВИЗИИ ВЗЕМАНИЯ-НАЗОВАНИ КЛ	0,00	0,00	0,00
61130	ПРОВИЗИИ ВЗЕМАНИЯ-НЕНАЗОВ.КЛ.	0,00	0,00	0,00
61199	РАЗХ.ЗА ОСНОВНА ДЕЙНОСТ	-2.088.390,91	-2.082.974,10	44.415,79
61200	РАЗХ.ЗА СПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ	0,00	0,00	0,00
61201	РАЗХ.ЗА СПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ	558.285,95	558.285,95	0,00
61299	РАЗХ.ЗА СПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ	558.285,95	558.285,95	0,00
61300	РАЗХОДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДМА	0,00	0,00	0,00
61301	ДМА РАЗХОДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА	360.711,44	66.555,39	461.922,11
61399	ДМА	360.711,44	66.555,39	461.922,11
61400	РАЗХ. ЗА ОРГ. И УПРАВЛЕНИЕ	0,00	0,00	0,00
61401	РАЗХ. ЗА ОРГ. И УПРАВЛЕНИЕ	1.015.026,47	1.015.026,47	0,00
61499	РАЗХ. ЗА ОРГ. И УПРАВЛЕНИЕ	1.015.026,47	1.015.026,47	0,00
61500	РАЗХОДИ ЗА ПРОДАЖБА	0,00	0,00	0,00
61501	РАЗХОДИ ЗА ПРОДАЖБА	1.347.432,38	1.347.432,38	0,00
61599	РАЗХОДИ ЗА ПРОДАЖБА	1.347.432,38	1.347.432,38	0,00

Въз основа на горните данни и преценките за характера на разходите могат да се изведат функциите на отделните видове разходи, а оттук и на променливите и общите разходи за дейността на предприятието.

- Основни материали
- Спомагателни материали
- Стоки
- Резервни части и ремонти

5. Оценка на материални запаси

Всички процеси в стопанската практика включват и участието на цените на стоките, услугите и работите. Цените на различните обекти имущество се явяват главен информационен ресурс в оценителската дейност. Какъвто и да е избраният метод за оценка, получаването на достоверни сведения за цените е една от основните задачи на оценителя. След като цените представляват изходен информационен материал за оценката, то естествено е, че оценителят трябва да знае как този материал се образува, от какво той се състои и какви свойства притежава.

Оценката на материалните запаси, стоките и резервните части се извършва на основата на моментната пазарна цена на съответния обект на оценка, като се отчита неговото състояние и възможности за реализация и към датата на оценката. Извън стандартните определения за пазарна стойност може да се приеме, че Пазарната стойност показва сумата пари, която може да бъде получена в резултат на продажбата на тези СМЗ.

От голямо значение при оценката са правата върху МЗ и по-точно има ли наложени ограничения за прехвърляне на

права с оглед на производител, марка, производствени права, лицензи гаранции и др.

Използваната формула за извеждане на пазарна стойност е както следва:

$$C_n = НВС \cdot k_c \cdot k_p$$

Където:

C_n - е пазарната стойност;

НВС - нова възстановителна/възпроизводителна стойност на оценявания обект; k_c - коефициентът, отчитащ състоянието на обекта на оценката: $k_c \leq 1$;

k_p - коефициентът, отчитащ възможността за реализация: $k_p \leq 1$.

Трудността при оценката на МЗ идва от:

- Обичайно големия брой
- Обичайно голямо разнообразие
- Голямото количество информация, която трябва да се набере и обработи за извеждането на НВС.

НВС може да бъде определена по няколко метода:

- Метод на пазарните аналози;
- Чрез определяне на производствените разходи;
- Метод на дисконтираните бъдещи разходи;
- Друг приложим метод.

След определяне на НВС тя се коригира с посочените във формулата коефициенти, отчитащи състоянието на обекта и на пазара.

Една от първите стъпки при оценка на СМЗ е тяхната **микрoидентификация**, представляваща процес на намиране на обектите на оценка и установяване на техните характеристики. Тя се фокусира върху изброяването на отделни групи и видове и идентифицира спецификата на МЗ. От първостепенно значение

при микроидентификацията са: името на марката, производителят, количествата, качествата и потребителските свойства на съответния материал, стока или резервна част. За да се установи състоянието на обекта на оценка и неговите потребителски качества и свойства, следва да се изискат всички документи, показващи неговото качество, произход, период на доставка, срок на годност, остатъчен срок на годност, лабораторни анализи и сертификати и др.

След микроидентификацията на СМЗ се определя **коефициентът на годност**. Ако оценителят няма необходимите познания, може да изиска специализиран доклад/техническа експертиза от компетентни лица, които да удостоверят неговото качество и полезност. Това е допустимо съгласно БСО и е необходимо този доклад да бъде приложен към Доклада за оценка.

Определянето на втория коефициент за пазарна реализация изисква задълбочено познаване на пазара на обектите, подобни материали, стоки и резервни части. Не са редки случаите, когато СМЗ са специфични за определено производство и нямат развит пазар. Показател за състоянието на пазара може да бъде информация от предприятието за продажбите за последните 3-12 месеца.

Задължително е да се установи принципът, при който се завеждат СМЗ в счетоводните сметки, и как се оползотворяват в производството. Счетоводството на запасите присвоява стойности на стоките на всеки етап на производство, които са счетоводни, а не пазарни, и ги класифицира като активи на дружеството, тъй като запасите могат да бъдат продадени, като по този начин

се трансформират пак в пари в близко бъдеще. Но това не е Пазарна/Справедлива стойност, а е счетоводна. В редица случаи е необходимо активите, в случая СМЗ, да бъдат оценени по пазарни стойности, за да може компанията като цяло да бъде правилно оценена.

Обикновено в производството, респективно и в счетоводството, СМЗ се управляват чрез два основни принципа: „FIFO“ и „LIFO“.

„FIFO“ означава „първо на вход, първо на изход“, което означава, че най-старите артикули се записват като продадени първо, но не означава непременно, че последният закупен физически обект е бил продаден последен. С други думи, разходите, свързани с МЗ/инвентара, които са закупени първо, са първоначалните разходи за тяхното придобиване/създаване.

„LIFO“ означава „последно влязло, първо излязло“, което означава, че най-наскоро произведените артикули се записват като първи продадени. От 70-те години на миналия век някои американски компании, а впоследствие и в други страни, вкл. и в ЕС, са се насочили към използването на LIFO, което намалява данъците им върху доходите. По тази причина Международните стандарти за финансово отчитане (IFRS) са забранили LIFO и все повече компании спазват принципа FIFO.

Общоприетите счетоводни принципи позволяват на предприятията да използват един от няколко метода за счетоводно отчитане на запасите: FIFO, LIFO и средна цена. При оценката на СМЗ е задължително да се установи дали в списъка за оценка има залежали МЗ или резервни части на склад, които са придобити в миналото. **Балансовата стойност на материалните запаси включва**

само исторически разходи. Печалбата, получена в производствения процес, която отразява възвръщаемостта на активите, използвани в производството (включително оборотен капитал, имоти, машини и оборудване и нематериални активи), не се капитализира в балансова стойност на СМЗ.

Важно е да се изискат към всички закупени суровини – законодателството, документи и сертификати за произход, за качеството и състава на суровините и материалите, ако са химически или биологични продукти – срок на годност и т.н. При липсата на такива документи стойността следва да се коригира.

5.1. Извеждане на НВС чрез Метода на посредственото сравнение (Пазарни аналози)

Този метод е приложим, когато е налична пазарна информация за търговия с оценяваните СМЗ. При него може и трябва да се ползва информация от пазара.

Ако в счетоводните документи се волят елементи с единична цена от 220 лв. за брой, а към датата на оценката пазарната цена на същите елементи е 320 лв., то тогава разходите за запасите за счетоводство целите биха били 220 лв./брой. За целите на оценката, пазарната цена на аналога от 320 лв./брой би трябвало да се приеме за НВС, към която да се приложат корекционните коефициенти за отчитане на състоянието на оценявания запас, както и за неговата пазарна реализация. Този пример е валиден за случаите, в които оценителят е установил, че към историческата цена на закупуване на оценявания елемент не са добавени другите исторически разходи за транспорт, съхранение, застраховка и др. подобни. След добавяне на тези

разходи е възможно счетоводната стойност да надхвърля пазарната стойност на елемента. Тогава за целите на оценката за НВС ще се приеме стойността от 320 лева, а не по-високата счетоводна такава.

5.2. Извеждане на НВС чрез Разходния подход

Основният метод за оценка на СМЗ е методът на разходите за заместване. Суровини, материали, резервни части обикновено се оценяват чрез метода на текущите разходи за заместване.

5.2.1. Метод на определяне на производствените разходи

Този метод е приложим, когато липсва пазарна информация за търговия с оценяваните СМЗ. В този случай може да се ползва информация от счетоводството. Що се отнася до стойностите, които са посочени в описите на СМЗ, разходите би трябвало да включват покупната цена на дадения артикул плюс разходите, направени за привеждане на артикула до мястото на продажба или привеждането му в състояние на продажба. Това може да включва транспортни разходи, застраховка, докато стоката се транспортира, както и разходи за обработка. В случай на производител, прекият труд, разпределимите режийни разходи и други подобни разходи също биха били част от общите разходи за материални запаси – готова или полуготова продукция. Независимо от калкулираните счетоводни разходи, СМЗ не могат да бъдат оценявани над реалистична продажна цена. В случаите, когато имаме незавършено производство, а дори и готов продукт, установената пазарна стойност следва да бъде намалена с корекции за разходите

Управление на ресурси и разходи

за довършване или бракуване. Материалните запаси не могат да бъдат оценявани под тази коригирана продажна цена, намалена с нормален марж на печалбата. Това е изключително важна изходна точка при оценката на СМЗ, когато тя се базира на счетоводна информация за стойността. Фактът, че счетоводните принципи диктуват Правилото за по-ниската цена, е важен, тъй като по това се различава прилагането на стандартната техника за оценка на пазарната стойност.

Например, ако преди три години предприятието е закупило материали с единична цена от 220 лв. за брой, а към датата на оценката липсва пазарна информация за същите елементи, то тогава би могло да се приложи подходът за олихвяване/индексиране на историческата цена с индексите на инфлация за съответните елементи (таблица 4). Така формираната цена би трябвало да се приеме за НВС, към която да се приложат корекционните коефициенти за отчитане на състоянието на оценявания запас, както и за неговата пазарна реализация.

5.2.2. Метод на текущите разходи за заместване

Методът се прилага и може да даде добра индикация за пазарна стойност, ако запасите са бързооборотни стоки, бързо ликвидни, лесно заменяеми в

търговията на едро или дребно. Понякога Пазарната/Справедливата стойност на стоките, суровините и други запаси е идентична с балансовата стойност към определена дата (таблица 5).

а) При извеждане на стойността е възможно балансовата стойност да бъде коригирана според това кой счетоводен метод за изписване на СМЗ се прилага – LIFO или FIFO.

б) При колебливи пазарни цени на СМЗ се колебаят и/или оборотът им е забавен, балансовата стойност може да се наложи да се коригира, за да се отразят промените в пазарните цени.

в) Балансовата стойност на суровините може да бъде намалена, за да се отчете наличието на дефектни стоки или стоки с изтичащ срок на годност.

г) Пазарната/справедливата стойност може също да се наложи да се коригира вследствие разлика между наличните количества и посочените в счетоводните записи поради кражба, повреда, неправилно осчетоводяване, неправилни мерни единици, загуба на качества поради неправилно съхраняване и т.н.

г) Може да е необходимо стойността да бъде увеличена поради факта, че не са отчетени всички разходи, направени във връзка със съхранението и подготовката на суровините (напр. закупуване, съхранение и обработка).

Таблица 4. Подход за олихвяване/индексиране на историческата цена с индексите на инфлация за съответните елементи

Счетоводна стойност на 1 бр. Източник – Счетоводство	Инфлация за периода/ Източник – НСИ	Период Източник – Счетоводство	НВС в лева
1	2	3	$k4 = k1 * (1 + k2)^3$
220 лв./бр.	3% годишно	3 години	240.40

Таблица 5. Метод на текущите разходи за заместване

Необходимо е да се направи оценка за счетоводни цели на готова продукция на склад. При огледа и проучването на документацията е установено, че в счетоводните записи са отчетени материали без да са отчетени разходите по тяхната доставка и съхранение. Определете новата възпроизводителна стойност на готова продукция на склад при следните данни:			
Необходими часове за:	Разход	Счетоводна	По оценка
Монтаж часове	15		
Ръчна (шлосерска) работа часове	40		
Струговане часове	50		
Фрезоване часове	50		
Счетоводна стойност на вложените основни материали в лева	20000	20000	20000
Разходи за допълнителни материали %	15%	3000	3000
Доставно-складови разходи 12 %			2760
Разходи за специални инструменти с вкл. разходи за съхранение % в/у основните материали	10%	2000	2000
Часова ставка за заплащане на труда на монтажника лв/час	25	375	375
Часова ставка за заплащане шлосера труд лв/ч	19	760	760
Разходи за социално и здравно осигуряване на работника за сметка на работодателя	16%		
Часова ставка на фрезист	21.00	1,050.00	1,050.00
Часова ставка на стругар	22.00	1,100.00	1,100.00
Машинна часова ставка за фрезоване в лв/ч	2.5	125	125
Машинна часова ставка за струговане в лв/час	2	100	100
Общо цехови постоянни разходи			15500
Други постоянни разходи - Общифирмени			7000
Печалба 16 %		0	0
Стойност:		28510	53770

5.2.3. Извеждане на НВС чрез определяне Метода на дисконтираните бъдещи доходи

Този метод ще бъде илюстриран със следния пример (таблица 6 и таблица 7). В складовете има готова продукция на счетоводна стойност 1 000 000 лева, чиято продажна цена е 1 500 000 лева. Да приемем, че по-малко от половината от стоките са обвързани с поръчка за покупка или договорно споразумение и въз основа на скорошната история на продажбите вероятно ще са необходими 9-12 месеца, за да се продадат готовите стоки. Частта от инвентара (над 50%), която не е обвързана с поръчка за покупка или

договор, е произведена с очакването за разработване на нови пазари за продукта и нарастваща търговска сила. Последният усложняващ фактор е, че контролът върху качеството е бил проблем и историческата сума на върнатите стоки е равна на 10% от брутните продажби. В повечето случаи върнатите стоки не могат да бъдат преработени или ремонтирани и просто се бракуват и изхвърлят. Първата корекция, която би трябвало да се направи при определяне на пазарната стойност на втората група готови стоки, би била намаление с 10% въз основа на информацията за брак. Освен това има някои допълнителни разходи, свързани с получаването и обработката на тези

Управление на ресурси и разходи

Върнати стоки, които са пренебрежимо малки и в случая не са взети предвид. Втората корекция е свързана с разработването на нови пазари за продукта и увеличаването на продажбите, представляващи значително усилие, свързано с допълнителни разходи, които продавачът трябва да направи. Установено е, че тези разходи за бранша възлизат на около 7% от брутните приходи. Третата корекция е свързана с по-големите складови разходи за държане поради по-дългия период от време, през който ще се продава готовата продукция.

С други думи, ключовите стъпки при прилагането на метода са:

а) Определяне на **пазарната/продажната цена**.

б) Оценка на разходите за довършване (отнася се за случаите на полуготова продукция).

в) Изваждане на разходите за продажби.

г) Определя се надбавката за печалба, с която също се намалява установената продажна цена.

д) Определят се т.нар. „разходи за държане“, т.е. за складиране на крайния продукт. Те са функция и от времето, необходимо за продажба на продуктите.

е) следва да се отчете и времевият риск, свързан с продължителността на жизнения цикъл на запасите и договорните договорености с крайни клиенти.

Нужно е оценителят да идентифицира всички разходи за довършване, продажба и печалбата до продажбата на крайния продукт. Тези разходи ще осигурят бъдеща икономическа изгода и не би било редно да се включват в стойността към датата на оценката.

Таблица 6. Метод на дисконтираните бъдещи доходи

Наименование на показателя	Нова възстановителна стойност на СМЗ (НВС)	Брак 10 %	Складови разходи 5 %	Разходи за маркетинг 7 %	Срок на реализация в години
1	2	3	4	5	6
		$k_3 = k_2 * 10\%$	$k_4 = k_2 * 5\%$	$k_4 = k_2 * 7\%$	
Готова продукция - договорена	750,000.00 лв.		37,500.00		0.5
Готова продукция - недоговорена	750,000.00 лв.	75,000.00	37,500.00	52,500.00	1
Всичко:	1,500,000.00 лв.				

Таблица 7. Извеждане на НВС

Очаквана инфлация	Дисконтов фактор	Пазарна (Настояща) стойност
7	8	9
	$k_8 = 1 / (1 + k_7)^{k_6}$	$k_9 = K_2 * K_8$
6%	0.9713	692,041.00 лв.
6%	0.9434	551,887.00 лв.
		1,243,928.00 лв.

Заключение

Балансовата стойност на материалните запаси включва само исторически разходи, а печалбите, реализирани в производствения процес, отразяващи възвръщаемостта на активите, вложени в производството (в т.ч. Нетен оборотен капитал, недвижими имоти, машини и др.), не се капитализират в нея. Изменението на справедливата стойност спрямо балансовата зависи в резултат на оценката си личи дали тя е увеличена или намалена. Извеждането на справедливата стойност на стоково-материалните запаси влияе върху правилното отчитане на бизнес комбинациите, придобиване и продажба на активи и анализ за обезценка. От данъчна гледна точка Изведената справедлива стойност влияе върху трансферното ценообразуване, себестойността, планиране и отчитане на данъци, дарения, както и анализ на пропорционалното данъчно облагане. Изведената справедлива стойност би послужила пред съд, както и при кредитиране и несъстоятелност.

Влиянието на разгледания проблем е както върху анализа на дружеството, така и върху начина на управление на дружеството, така и върху икономическия и търговски стокооборот на държавата. Съществено влияние на тези активи има и върху стойността на капитала на предприятието, и върху кредитната адекватност, а също така и върху себестойността на крайните продукти на предприятието.

При съставяне на финансовите си отчети предприятието ще гарантира спазването на основните принципи на същественост и оценяване на позициите.

Цитирани източници:

Български стандарти за оценяване.
(Balgarski standarti za otsenyavane)

Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, §1, т. 8 и 10.
(Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks, §1, t. 8 i 10)

Закон за независимите оценители.
(Zakon za nezavisimite otseniteli)

Закон за счетоводството.
(Zakon za schetovodstvoto)

Йонкова, Б., 2008. Управленско счетоводство. София, издателство „Ромина“.
(Yonkova, B., 2008. Upravlensko schetovodstvo. Sofia, izdatelstvo „Romina“)

Наредба № Н-9 от 14 август 2006 г. на Министъра на финансите за реда и начините за прилагане на методите за определяне на пазарните цени, Обн. ДВ., бр. 70 от 29 Август 2006 г.

(Naredba № N-9 ot 14 avgust 2006 g. na Ministara na finansite za reda i nachinite za prilagane na metodite za opredelyane na pazarnite tseni, Obn. DV., br. 70 ot 29 Avgust 2006 g.)

Наръчник по трансферно ценообразуване на НАП.
(Narachnik po transferno tsenoobrazuvane na NAP)

Ръководство на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие по трансферно ценообразуване за мултинационални предприятия и данъчни администрации (Ръководството на ОИСР).

(Rakovodstvo na Organizatsiata za ikonomichesko satrudnichestvo i razvitie po transferno tsenoobrazuvane za multinatsionalni predpriyatia i danachni administratsii (Rakovodstvoto na OISR)